BAŞYAZI

100 yıl sonra **aynı ruh aynı heyecanla**

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve
Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi
baskanlik@tobb.org.tr

Çanakkale bize Milli Mücadele ruhunu ve kadrosunu kazandırdı. Çanakkale geçilseydi, **1918'de imzalanan Mondros Mütarekesi'nin daha kötü versiyonu 1915'te gerçekleşecekti.** Cihan Harbi'nde henüz yıpranmamış İngiltere ve Fransa ile Bolşevizm tarafından çökertilmemiş Rusya'nın, Türkleri Avrupa'dan ve Boğazlardan Anadolu içlerine sürme planları başarıya ulaşacaktı. Çanakkale bu planları bozdu. Milli Mücadele'nin de temelini attı.

Ülkemiz tarihine yön veren çok önemli olayların yaşandığı 1915'in 100. yılındayız. 1915'de Sarıkamış felaketi, Çanakkale destanı, Kanal harekâtı gerçekleşti. Birinci Dünya Savaşı'nın bizim için en kanlı geçen, ordumuzun en çok şehit verdiği yıl oldu. Birinci Dünya Savaşı'nda sadece muharebe meydanlarında şehit düşen yaklaşık 250 bin askerimizin 135 binini 1915'te kaybettik. Aynı zamanda İstiklal Harbi ruhu da Çanakkale'de doğdu.

Tarihi değiştiren Çanakkale Zaferi niye önemli? Daha üç sene önce 1912 Balkan Harbi'nde cepheden kaçan ve utanç verici bir yenilgi yaşayan ordu, nasıl oldu da Çanakkale destanını yazdı? Çünkü Balkan Harbi'nde yenilen ordu siyasete batmıştı, eğitimsizdi, ruhsuzdu. Orduyu düzelten, ruh ve disiplini veren, Enver Paşa oldu. Fakat Enver Paşa'nın eğitimi çok iyi olsa da siyasi olgunluğu, bir cihan harbini yürütecek sevk ve idare birikimi ile tecrübesi yoktu. İlk hizmeti ne kadar büyükse, ikincisinin maliyeti de o kadar ağır oldu.

1912'den beri fiilen savaş içinde olan Osmanlı İmparatorluğu aslında Dünya Savaşı'na zorunlu olarak giriyor, Avrupa devletleri ve Rusya'daki gibi zafer çığlıkları atılmıyordu. Osmanlı Devleti, durumun vahametini ve harbin uzun süreceğini anlayan bir Genelkurmaya sahipti.

Osmanlı savaşa girmeseydi de, İngiliz-Fransız-Rus saldırısına maruz kalacaktı. Dolayısıyla, Çanakkale olayı, hakiki bir vatan savunmasıdır. Bir milletin yeniden doğuşundaki ilk büyük sancıdır.

Bu savaşta, Türk ordusunun genç ama tecrübeli ve bilgili kurmay grubunun bir cephede toplandığı görülür. Asıl savunmanın başlayacağı 18 Mart'tan bir ay evvel Boğaz'daki mayınlı alanları müttefikler temizlemesine rağmen saldırı başlayacakken yeniden gizlice mayın döşenir. Bu Nusrat Mayın Gemisi'nin askerlerinin tarihe geçen bir başarısıdır.

Bir gün sonra hücuma geçen İtilaf Devletleri donanması bu yüzden ağır tahribata uğrar ve geri çekilmek zorunda kalır. Karşı taraf için bu bir hezimet sayılır. Boğaz'ı gemilerle geçmekten vazgeçilir. "Çanakkale'nin geçilmezliği" 18 Mart Deniz Zaferi'nden sonraki kara savaşlarıyla da tescil edildi.

Birinci Dünya Savaşı sürerken, Ruslar İngiltere'den Doğu'da Erzurum-Van cephesinde Türk ordusunun bir bölümünün Çanakkale'ye gönderilmesi ve Boğazlardan geçilerek Rusya'ya silah sevkiyatı yapılmasını ister. Plana göre, Doğu cephesinde yükleri hafifleyen Ruslar hem Van'a doğru ilerleyecek hem de açılan Boğazlardan alacakları silah ve cephane desteğiyle Avrupa'da Almanlara karşı taarruza geçeceklerdir. Böylece Dünya Savaşı'nı İngiliz, Fransız, Rus cephesi kazanacaktır.

Bu plan üzerine İngiliz Savaş Konseyi 8 Ocak 1915'te Çanakkale'ye taarruz kararı alır. Akdeniz'deki İngiliz ve Fransız donanması Çanakkale önlerine gelerek 19 Şubat'ta Türk mevzilerine 12 zırhlı gemiden ağır bombardımana başlar. En şiddetli çarpışmalar Mart'tan Ağustos sonuna kadar sürer.

Çanakkale'de bu ölüm kalım savaşı sürerken, Mart ayında Van'da büyük Ermeni isyanı çıkar ve 4 Mayıs'ta Rus ordusu Van'a girer. Osmanlı'nın tehcir kararı almasının stratejik sebebini bu tablo oluşturur.

Mısır'daki İngiliz üssünden takviye alan müttefik donanması 18 zırhlı gemi, ayrıca denizaltı ve muhripler ile büyük hücuma başlar. 18 Mart, savaşın en yoğun ve en kanlı günüdür. Sadece İngiliz gemileri Çanakkale sırtlarına yedi saat içinde 3340 top mermisi yağdırır. Büyük Âkif'in resmettiği gibi; "Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin, Sönüyor göğsünün üstünde o aslan neferin."

Böyle ölüm kusan 506 topun karşısında Mehmetçiğin 150 toptan yaptığı atışlarla donanmaları ağır hasar görür ve geri çekilir. Çanakkale'deki muharebeler dizisinde ilk büyük zaferimiz, bu deniz zaferidir. 18 Mart'ta düşmanın üç büyük harp gemisi, iki muhribi ve yedi mayın tarama gemisi batırıldı. Yedi zırhlısı da görev yapamaz hale getirildi. Müstahkem Mevki Kumandanı Cevat Paşa "18 Mart Kahramanı" olarak tarihe geçti.

İtilaf Devletleri, 25 Nisan'da Saroz Körfezi'nde, asker çıkarır. Kara muharebelerinde en şiddetli çarpışmalar Seddülbahir, Arıburnu ve Anafartalar mevkilerinde yaşandı. Albay Mustafa Kemal ve emrindeki 57'nci Alay, karada kazanılacak zaferin sembolü oldu.

Çanakkale muharebelerine yaklaşık 500 bin askerimiz katıldı ve bunların 57 bini savaş alanında şehit düştü. Çanakkale'de bir nesli feda ettik. İstanbul, Kayseri, Konya, Sivas, Tokat ve daha pek çok ilden lise öğrencileri, gönüllü olarak cepheye gitti ve şehit düştü. Mehmet Akif'in dizeleriyle; "Asım'ın nesli... diyordum ya... nesilmiş gerçek. İşte çiğnetmedi namusunu, çiğnetmeyecek."

Çanakkale bize Milli Mücadele ruhunu ve kadrosunu kazandırdı. Boğazları ve Doğu Anadolu'yu almak için harbe giren Çarlık Rusya'sının çökmesini ve harp dışı kalması sağladı. Böylece Milli Mücadele'nin başarısı açısından da büyük bir imkân kazandırdı.

Dünya denizlerine hâkim İngiltere'nin Çanakkale'de ve sonrasında Kut'ül Ammare'de Türkler tarafından yenildiğinin görülmesi, Hindistan'dan Kuzey Afrika'ya milli kurtuluş hareketlerini ateşledi.

Çanakkale 1915'te geçilseydi, 1918'de imzalanan Mondros Mütarekesi'nin daha kötü versiyonu 1915'te gerçekleşecekti. Cihan Harbi'nde henüz yıpranmamış İngiltere ve Fransa ile Bolşevizm tarafından çökertilmemiş Rusya'nın, Türkleri Avrupa'dan ve Boğazlardan Anadolu içlerine sürme planları başarıya ulaşacaktı.

Çanakkale bu planları bozdu. Milli Mücadele'nin de temelini attı. 1912'de Balkanlar'da utanç verici bir mağlubiyete uğrayan ordumuz, üç yılda önce Çanakkale sonra İstiklal Harbi destanını yazabilecek ruha ve disipline ulaştı. Bitkin Anadolu'yu Milli Mücadele için yeniden ayağa kaldıran da işte o ruhtu.

Varlığımızı borçlu olduğumuz Çanakkale Müstahkem Mevkii Kumandanı ve "18 Mart kahramanı" Cevat Paşa'yı, Çanakkale'de ve sonra Milli Mücadele'de canlarını ortaya koyarak bize bu vatanı kazandıran başta "Anafartalar Kahramanı" Mustafa Kemal olmak üzere, Fevzi, Kazım ve Fahrettin Paşaları, Nusrat'ın kaptanı Tophaneli Hakkı Yüzbaşı'yı, Seyit Onbaşı'yı ve kahraman Mehmetçiği rahmetle, saygıyla anıyoruz. Ruhları şad olsun.

"GÖKTEN ECDAT İNEREK ÖPSE O PÂK ALNI DEĞER."